

Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep

Publicaties zijn te lenen uit de verenigingsbibliotheek. De medewerkers krijgen gratis een exemplaar.

Dick Jonkers

Resultaten broedvogelinventarisatie Naarder Eng

Diverse keren is op de Naarder Eng onderzoek gedaan om na te gaan welke soorten broedvogels er voorkomen. De laatste keer dat het als apart gebied is geïnventariseerd was in 1973. In dat jaar zijn net als in 2010 zijn behalve de soorten ook hun aantallen vastgelegd.

De Naardere Eng ligt tegen het Gooimeer in de oostpunt van de gemeente Naarden tegen Huizen. Het gebied is grotendeels eigendom van het Goois Natuurreservaat. Van de 95 ha bestaat 55 ha uit bos. Het bouwland van de engten wordt afgewisseld door percelen met loof- en naaldbos. Hier en daar zijn nog restanten aanwezig van percelen fijnspar, die dienst deden voor het kweken van kerstbomen. Het aanzien van het gebied is in de afgelopen decennia vrijwel onveranderd gebleven. De verschillen zijn in soorten en aantallen zijn echter groot. Een vergelijking van de aangetroffen soorten laat zien, dat dit aantal toenamen van 34 naar 39. Maar liefst veertien soorten zijn nieuw, waaronder nijlgans, zwarte specht, boomkruiper grasmus en putter.

Putter

Foto: Roelof Molenaar

Negen soorten verdwenen met onder meer ransuil, fazant, patrijs en kievit. Spectaculair zijn de verschillen in aantallen. Enkele voorbeelden. De boomkruiper in 1973 nog niet aanwezig, kwam nu met 23 paren voor. De vink steeg van 14 naar 70 paren, merels namen af van 106 naar 58 paren. De trends komen voor een groot deel overeen met die van SOVON.

Weenen, H. 2011. Broedvogels van de Naarder Eng in 2010. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 194. 27 blz.*

Overzicht inventarisatieresultaten Waterleidingplas Loenen

Er is een tussentijds overzicht verschenen van de monitoring waarmee in 2004 is begonnen. In zes grafieken zijn de trends weergegeven van 19 van de in totaal soorten 59 aangetroffen soorten in 2004-2011. Het gaat om het populatieverloop van een aantal soorten bos-, riet-, moeras- en watervogels. Een greep uit de gegevens. In de categorie bosvogels neemt tjiiftjaf af en de zwartkop sinds het dal in 2005 weer licht toe. Van de rietvogels is de rietzanger de enige die een positieve trend vertoont. Bij de moerasvogels is de waterral verdwenen en van de watervogels duikelde de fuut gestaag van 14 paren in 2004 naar 4 in 2011. In twee van de acht jaren kwam de krooneend voor met respectievelijk een paar in 2008 en drie paar in 2010. Het overzicht wordt afgesloten met een lijst van alle waargenomen soorten, waar o.a. kwak, rode wouw en waterpieper voorkomen.

Anonymus 2011. Broedvogelinventarisatie Waterleidingplas Loenen 2004-2011. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave zonder nummer. 6 blz.*

Binnen- en buitendijkse inventarisaties bij de Eem

Langs de rivier de Eem tussen Eemdijk en Baarn liggen enkele binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten die jaarlijks worden geïnventariseerd. Hun gezamenlijke oppervlakte bedraagt 73 ha. Enkele gebieden hebben een weidvogeldoelstelling, maar zijn er ook die een botanisch beheer hebben. De verscheidenheid aan broedvogels is niet groot; in totaal gaat het om 25 soorten. Ook de aantallen zijn gering. Het gezegde klein maar fijn is hier van toepassing. De vogels zorgen voor de stoffering van het landschap; kwetsbare en bedreigde soorten nestelen graag in deze gebiedjes. De volgende soorten van de Rode Lijst zijn aangetroffen in 2011: zomertaling, slobbeend, watersnip, grutto en tureluur. Min of meer bijzonder soorten waren kolgans en blauwborst. Vele kleintjes maken een grote; daar dragen 41 paren grutto's en 42 paren Kievit ook aan bij.

Houten, M. van 2011. Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij rivier de Eem in 2011.

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 194. 23 blz. + bijlagen.

Broedvogels Kortenhoefse Plassen

Het is niet voor het eerst dat de situatie van de broedvogels in de Kortenhoefse Plassen * is vastgelegd. Ook in 1967, 1972, 1993 en 2003 is dit integraal gebeurd. Van de 51 soorten broedvogels die in het 342 ha grote gebied zijn vastgesteld, was de rietzanger het talrijkst met 184 broedparen. De tjiptjaf doet daar maar weinig voor onder met 165 paren en ook de fitis met 158 paren mag er zijn. Deze drie soorten karakteriseren de terreinsituatie in het gebied. Veel bos, riet en ruigte en water. De aanwezigheid van 115 kleine karekieten staat model voor de rietzones met water. De rietzanger voor het oude riet en rietruigtes, de tjiptjaf voor de bos- en struikopslag en lage kruiden; de fitis voor de randen en open delen met lage

kruidenvegetatie. Van de grauwe gans hadden zich 82 paren gevestigd. Ook het aantal van 20 paren nijlganzen duidt aan dat deze soort zich thuis voelt in het gebied. Van waterral en winterkoning wordt vermoed, dat zij last hebben gehad van de weersomstandigheden in de winter.

Roodborsttapuit

Foto: Paul v.d. Poel

Apart is het voorkomen van de roodborsttapuit en van de appelvink. Van houtduif en waterhoen waren minder paren aanwezig dan werd verwacht. De mogelijke invloed van de havik op deze soorten wordt aangegeven in het rapport.

Prop, D. 2011. Broedvogels Kortenhoefse Plassen 2011.

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 200. 39 blz.

* Naamgeving conform Topografische Atlas

Inventarisatie Groeve Oostermeent en 't Harde

Bovengenoemde gebieden, samen iets meer dan 34 ha, bevinden zich tussen het oude dorp van Blaricum en de halverwege de jaren zeventig gebouwde wijk de Bijvanck. De groeve met aan de rand een lange enkele meters hoge steile zandwand is het overblijfsel van zandwinning voor de steenfabriek in de omgeving. Het lage deel bestaat uit droge en vochtige heide die onder invloed staat van kwelwater van het hogere gebied deel achter de steilwand. Dit gebied behorend bij 't Harde is een droog heischraal grasland en is net als het vorige terrein omrasterd. Ook de rest van 't Harde is door

een raster omgeven en dit aparte deel bestaat uit matig voedselrijk grasland dat als hondenuitlaatgebied fungeert voor bewoners uit de wijde omtrek. Ook is een deel van het gebied af en toe in gebruik als evenemententerrein.

Het hoeft geen betoog dat er een groot verschil is in de broedvogelsituatie. Hier zijn zowel de terreingesteldheid als de verschillen in recreatiedruk debet aan. In de groeve (20 ha) vestigden zich 14 soorten; in 't Harde (14 ha) negen soorten. Het aantal paren bedroeg respectievelijk 136 en 20. De grote kolonie van oeverzwaluwen nam hiervan in de groeve 105 paren voor zijn rekening. Kenmerkende soorten voor het terreintype in de groeve waren behalve de oeverzwaluw de roodborsttapuit, Kievit en grasmus. Opmerkelijk in 't Harde was de aanwezigheid van een ransuil.

Prop, D. 2011. Inventarisatie Groeve Oostermeent en 't Harde 2011. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 201. 20 blz.*

Broedvogels Cruisbergen 2011

Cruisbergen is een laag liggende voormalige afgraving met zanderijsloten voor de afvoer van de delfstof. Nadien heeft het gebied diverse functies gehad. De hierdoor ontstane toplaag is door het Goois Natuurreservaat verwijderd met als oogmerk Cruisbergen weer om te vormen tot het oorspronkelijk aanwezige voedselarme grasland en heidegebied. Het resultaat van de inventarisatie was, dat 36 verschillende soorten als broedvogel zijn aangetroffen. De talrijkste daarvan is de koolmees met 21 paren. Er bevond zich één soort van de Rode Lijst in Cruisbergen en dat was de groene specht. Ook had zich een paar scholeksters gevestigd. Meerkoet en waterhoen waren eveneens aanwezig.

Leijdekker, C. & J. Mooij
2011. Broedvogels Cruisbergen 2011
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 202. 24 blz.

Vogels in de westelijke Eempolders

Een van de groepen binnen de Vogelwerkgroep die regelmatig verslag doet over de resultaten van haar bezigheden is de Werkgroep Eempoldertellingen. Al vanaf 1973 worden eens in de veertien dagen door medewerkers alle vogels geteld die zich ophouden in de westelijke Eempolders. Recent is het verslag verschenen over de tellingen in de periode 2003-2008. Het is een lijvig rapport geworden, waarin de auteur op indrukwekkende wijze rapporteert over het verzamelde materiaal. Er zijn ruim een miljoen vogels geteld, verdeeld over 149 soorten. De bulk van de aantallen is afkomstig van de hoeveelheden pleisterende ganzen en steltlopers. Het aantal ganzen in de polder steeg flink en er was een buitengewoon sterke toename van de Canadese gans en de nijlgans. Door de hoge veldmuizenstand in de winter 2007/2008 vertoefden er veel buizerds, blauwe reigers, grote zilverreigers. Krenten in de pap van waargenomen soorten waren onder andere eider, zeearend en krombekstrandloper. Per vogelsoort wordt aandacht besteed aan de waarnemingen. Van regelmatig aangetroffen soorten wordt in grafieken het totale aantal getelde exemplaren per jaar weergegeven en ook het gemiddelde aantal voor de drie periodes van twaalf jaar. Een belangrijk gegeven is de bijlage waarin de jaarlijkse veranderingen in procenten zijn vermeld over de tijdvakken 1973-2008 en 1991-2008. Voor pluizers is er een bijlage waarin per tijdvak de getelde aantallen zijn afgebeeld.

Mooij J. 2011. De vogels in de westelijke Eempolders 2003 t/m 2008. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 204. 80 blz.*

Weidevogelinventarisaties in delen van de Westelijke Eempolders

Aansluitend op het voorgaande rapport zijn er vanaf 1973 ook gegevens voorhanden van broedvogelinventarisaties in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder. Vanaf 2003 zijn deze gebieden jaarlijks onderzocht. Het gevoerde beheer heeft ertoe

geleid dat het aantal broedparen een zodanige vlucht heeft genomen, dat dit deel van Eemland behoort tot een van de weinige gerenommeerde weidevogelgebieden van Nederland. Van de zeventien weidevogelsoorten die op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels staan, komen er negen voor in de onderzochte gebieden. In de Noordpolder te Veld en de Maatpolder bevatten in 2011 365 paren grutto's, 293 paren kieviten en 160 paren tureluurs.. Van de in ons land afnemende scholekster waren dat er 25. Verder was de zomertaling aanwezig met negen paren en last but not least de kempiaan met 10 paren en de watersnip met achttien paren. Een nieuw gebied was polder De Kampen, beter bekend als de Oostermeent bij Blaricum. In het geïnventariseerde reservaat

van Staatsbosbeheer waren drie soorten van de Rode Lijst aanwezig, hiertussen bevonden zich geen kritische soorten. Van de primaire weidevogelsoorten nestelden er 51 paren grutto's, 43 paren kieviten, 28 paren tureluurs en 11 paren scholeksters. Het zijn hoge waarden, die de belangrijkheid en de potentie onderstrepen van dit gebied in de provincie Noord-Holland, dat aansluit op Eemland.

Jonkers, D.A. 2011. Resultaten van weidevogelinventarisaties in delen van de Noordpolder te Veld, Maatpolder (Eemnes), DeKampen (Blaricum) en object De Slaag (Hoogland) in 2011. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 205. 85 blz.*